

KONJUNKTUR TENDENSENE

JUNI 1981

STATISTISK SENTRALBYRÅ Dronningensgate 16. Postboks 8131 Dep. Oslo 1. Tlf. (02) 4138 20

INNHOOLD

Konjunkturtendensene i utlandet

Sammenfatning

Tabellvedlegg

Diagramvedlegg

Konjunkturtendensene i Norge

Sammenfatning

Industriproduksjon

Arbeidsmarked

Investeringsundersøkelse

Lagerutvikling

Konsumeterspørsmål

Prisutvikling

Utenriksøkonomi

Tabellvedlegg

Diagramvedlegg

I V e s t - E u r o p a er nedgangen i samlet produksjon og etterspørsel nå mindre markert enn i fjor høst, men flere internasjonale organisasjoner regner i sine siste prognoser med at et moderat konjunkturomslag oppover vil komme først mot slutten av 1981. Den stramme økonomiske politikken som blir ført i de fleste europeiske land vil imidlertid kunne føre til at konjunkturomslaget forsinkes ytterligere, og at den etterfølgende oppgangen bare blir svak. For EF-området under ett er det i første rekke konsumetterspørselen som gir vekstimpulser, mens investeringsetterspørselen fortsatt viser svikt.

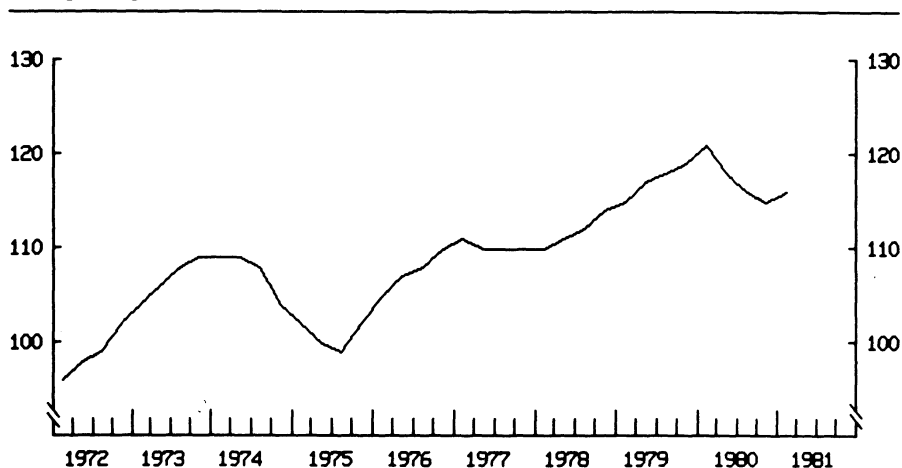
- Industriproduksjonen var i nedgang gjennom 1980 i Vest-Europa under ett, men i Vest-Tyskland og Italia tok den seg opp igjen mot slutten av fjoråret. Etter oppgaver for 1. kvartal i år å dømme peker den underliggende tendens i industriproduksjonen i disse landene nå oppover. I Frankrike og Storbritannia er derimot industriproduksjonen fortsatt i nedgang, men i Storbritannia er produksjonssvikten neppe fullt så kraftig som gjennom 1980. - Arbeidsløsheten er stadig tiltakende i Vest-Europa. Ved utgangen av mars var tallet på arbeidsløse i EF-området 8,4 millioner, om lag 2 millioner flere enn ett år tidligere. Både i Belgia, Irland og Storbritannia er nå over 10 prosent av arbeidsstyrken uten arbeid.

- Prisstigningen har avtatt betydelig i Storbritannia, der stigningstakten nå er om lag den samme som for Vest-Europa under ett. I mars i år var konsumprisindeksen for hele EF-området 12,6 prosent høyere enn samme måned året før. - I Frankrike har den nye regjeringen varslet en rekke ekspansive økonomiske tiltak, som bl.a. omfatter økte overføringer til trygdede, økning av minstelønninger og igangsetting av nye prosjekter for å øke sysselsettingen i den offentlige sektor.

I S a m b a n d s s t a t e n e viste industriproduksjonen betydelig svikt gjennom første halvår 1980, men har siden tatt seg opp igjen og hadde i april i år nådd opp til om lag samme nivå som før den sterke nedgangen satte inn. Men den svake inntektsutviklingen og det svært høye rentenivået (20,5 prosent for "prime rate" og om lag 16 prosent for utlån til boligformål) virker bremsende på etterspørselen. Det er derfor fare for at oppgangen kan bli temmelig moderat i tiden framover. Boliginvesteringene viser fortsatt sterk svikt, men også konsumetterspørselen, som var i kraftig oppgang gjennom annet halvår i fjor, er trolig i ferd med å dempes. Tallet på arbeidsløse økte noe i vårmånedene i år og hadde i mai kommet opp i 8,2 milliarder etter sesongkorrigerte oppgaver. Prisstigningen er fortsatt sterk, men stigningstakten er avtakende. I april i år var konsumprisindeksen 10,0 prosent høyere enn ett år tidligere.

I J a p a n fortsetter den moderate konjunkturoppgangen. Utenlandsetterspørselen og de private investeringene utenom boliger gir betydelige vekstimpulser, mens boliginvesteringene og konsumetterspørselen viser svikt. Industriproduksjonen er igjen i god vekst etter nedgang gjennom de tre første kvartaler av 1980. Tallet på arbeidsløse økte noe, til om lag 2 millioner (sesongkorrigert) i vintermånedene i år, men er fortsatt lavt sammenliknet med Vest-Europa og Sambandsstatene. Prisstigningen er moderat og avtakende; i april i år var konsumprisindeksen 5,2 prosent høyere enn ett år tidligere.

1)
Industriproduksjonen i Vest-Europa.
Sesongkorrigert. 1975=100

1) Tallet for 1. kvartal 1981 bygger bare på oppgaver for de syv største landene.

TABELLVEDLEGG FOR UTLANDET

Tabell 1. S t o r b r i t a n n i a , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. 1975=100	Detaljoms.- volum Sesongkorr. 1976=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 15/1-74 = 100
1 9 7 9					
Juni	108,2	106	116,6	1 282	219,6
Juli	106,4	107	105,2	1 276	229,1
August	102,5	98	107,6	1 262	230,9
September	100,7	96	106,9	1 262	233,2
Oktober	102,9	97	108,2	1 279	235,6
November	105,2	111	110,2	1 284	237,7
Desember	104,4	94	108,8	1 298	239,4
1 9 8 0					
Januar	102,2	93	110,2	1 334	245,3
Februar	100,1	99	111,0	1 377	248,8
Mars	98,0	99	109,7	1 411	252,2
April	97,7	91	109,6	1 456	260,8
Mai	96,5	92	108,4	1 495	263,2
Juni	96,3	94	109,5	1 542	265,7
Juli	95,3	86	108,5	1 609	267,9
August	93,0	88	109,6	1 697	268,5
September	91,5	70	108,5	1 791	270,2
Oktober	90,3	73	109,7	1 893	271,9
November	89,4	74	109,2	2 030	274,1
Desember	87,8	78	108,4	2 137	275,6
1 9 8 1					
Januar	87,2	86	114,0	2 228	277,3
Februar	87,9	82	112,9	2 304	279,8
Mars	86,9		111,5	2 381	284,0
April			112,5	2 452	292,2
Mai				2 515	

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 2. V e s t - T y s k l a n d , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1976=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. 1976=100	Detaljoms.- volum Sesongkorr. 1970=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1976=100
1 9 7 9					
Juni	111	115,1	130	864	110,8
Juli	112	116,2	126	860	111,5
August	111	113,2	129	855	111,6
September	111	112,5	127	841	111,9
Oktober	111	117,0	128	828	112,2
November	112	110,6	127	825	112,6
Desember	112	110,2	126	812	113,1
1 9 8 0					
Januar	111	116,2	136	829	113,7
Februar	115	117,3	130	822	114,9
Mars	113	120,1	129	820	115,6
April	114	113,3	126	834	116,3
Mai	110	110,6	124	855	116,8
Juni	109	113,1	124	884	117,4
Juli	109	112,2	129	910	117,6
August	104	108,4	127	923	117,7
September	107	104,3	128	939	117,7
Oktober	107	109,9	129	966	117,9
November	105	104,4	129	1 000	118,6
Desember	108	107,6	125	1 049	119,3
1 9 8 1					
Januar	106	103,7	126	1 046	120,3
Februar	109	105,5	133	1 076	121,2
Mars	107	101,0		1 134	122,0
April				1 160	122,8
Mai					123,3

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 3. Frankrike, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1970=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1970=100
1 9 7 9			
Mai	134	1 376	217,4
Juni	134	1 393	219,2
Juli	139	1 404	222,1
August	139	1 406	224,4
September	136	1 355	226,3
Oktober	135	1 340	229,0
November	134	1 345	230,5
Desember	136	1 370	323,3
1 9 8 0			
Januar	135	1 378	236,8
Februar	136	1 391	239,3
Mars	136	1 415	242,1
April	136	1 439	244,9
Mai	131	1 473	247,1
Juni	131	1 460	248,7
Juli	135	1 470	252,4
August	136	1 457	254,9
September	129	1 446	257,1
Oktober	131	1 442	259,9
November	126	1 476	261,7
Desember	132	1 515	264,0
1 9 8 1			
Januar	124	1 562	267,1
Februar	122	1 606	269,6
Mars	125	1 663	272,3
April		1 724	276,0

Tabell 4. Italia, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Detaljoms.- volum Ukorrigert 1975=100	Arbeidsløshet Ukorrigert 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1975=100
1 9 7 9				
Mai	119,7	121,9		177,1
Juni	114,3	122,5		178,8
Juli	118,5	112,4	1 880	180,5
August	118,3	104,3		182,2
September	125,6	126,4		186,7
Oktober	131,4	130,2	1 701	191,1
November	131,8	119,8		193,5
Desember	129,8	180,1		196,7
1 9 8 0				
Januar	132,8	111,3	1 703	203,2
Februar	138,8	111,3		206,7
Mars	137,6	122,8		208,6
April	138,8	120,4	1 554	211,9
Mai	127,9	125,5		213,8
Juni	131,9	122,2		215,8
Juli	130,2	122,0	1 812	219,4
August	111,5	107,9		221,7
September	126,7	124,6		226,4
Oktober	128,4	137,3	1 722	230,3
November	133,7	123,2		235,1
Desember	125,7	173,9		238,2
1 9 8 1				
Januar	124,3		1 717	242,9
Februar	133,7			247,0
Mars	132,5			250,4
April	132,3 f			253,9

f: Foreløpig tall.

Tabell 5. S v e r i g e , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1968=100	Ordretilg. Ukorrigert 1970=100	1) Detaljoms.- volum Sesongkorr. 1.kv.1973=100	Arbeidsløshet Ukorrigert 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1949=100
1 9 7 9					
Juni	132	313		97	497
Juli	132	146		86	501
August	132	265	125,8	102	508
September	134	267		89	510
Oktober	131	314		78	515
November	133	284	130,4	76	522
Desember	138	289		74	527
1 9 8 0					
Januar	135	277		94	544
Februar	134	268	129,3	82	552
Mars	136	280		76	555
April	136	250		..	559
Mai	107	213	214,9	70	561
Juni	133	262		85	562
Juli	138	118		80	567
August	132	258	126,5	88	570
September	130	272		92	586
Oktober	129	290		92	595
November	131	268		96	598
Desember	128	295		86	601
1 9 8 1					
Januar	131	297		108	612
Februar	134	291		106	624
Mars	132	291		90	627
April				87	631
Mai				81	635

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til verkstedindustrien ekskl. skipsverft fra innenlandske kunder.

Tabell 6. S a m b a n d s s t a t e n e , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1967=100	Ordretilg. Sesongkorr. Mrd.dollar	1) Detaljoms.- volum ²⁾ Sesongkorr. Mrd.dollar	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1967=100
1 9 7 9					
Juni	154,2	21,70	33,3	5 718	216,6
Juli	154,4	21,23	33,4	5 738	218,9
August	152,9	21,08	33,9	6 057	221,1
September	153,9	21,58	34,3	5 971	223,4
Oktober	153,7	21,07	33,5	6 132	225,4
November	153,3	21,75	33,6	6 104	227,5
Desember	153,2	22,29	33,6	6 272	229,9
1 9 8 0					
Januar	153,4	23,86	34,1	6 500	233,2
Februar	153,0	21,48	33,4	6 454	236,4
Mars	152,1	22,59	32,4	6 543	239,8
April	147,9	22,16	31,5	7 202	242,5
Mai	143,4	19,59	31,0	7 944	244,9
Juni	140,3	19,95	31,4	7 811	247,6
Juli	139,1	21,61	32,1	8 021	247,8
August	140,6	19,37	32,0	7 942	249,4
September	143,4	20,86	32,0	7 800	251,7
Oktober	146,4	20,62	32,1	7 961	253,9
November	149,1	21,85	32,3	7 946	256,2
Desember	150,6	21,67	32,3	7 785	258,4
1 9 8 1					
Januar	151,1	24,51	32,8	7 847	260,5
Februar	151,1	20,59	33,0	7 754	263,2
Mars	151,9	23,84	32,9	7 764	265,1
April	152,8		32,3	7 746	266,8
Mai				8 171	

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til investeringsvareindustrien.

2) 1967-priser.

Tabell 7. J a p a n , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Ordretilg. ¹⁾ Sesongkorr. Mrd.yen	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1975=100
1 9 7 9				
Mai	132,0	671	1 130	127,8
Juni	132,2	627	1 130	127,9
Juli	133,8	620	1 250	129,0
August	134,2	605	1 220	127,8
September	133,4	712	1 140	129,3
Oktober	136,1	724	1 200	130,9
November	138,0	745	1 210	130,5
Desember	138,2	644	1 120	131,2
1 9 8 0				
Januar	139,7	724	1 050	132,3
Februar	147,2	672	980	133,5
Mars	142,2	604	1 070	134,6
April	144,5	760	1 160	136,8
Mai	143,0	941	1 110	137,9
Juni	141,6	705	1 060	138,4
Juli	142,2	777	1 210	138,7
August	135,5	684	1 190	138,5
September	141,1	690	1 150	140,5
Oktober	142,3	1 061	1 220	140,7
November	140,4	727	1 310	141,0
Desember	143,5	1 059	1 240	140,3
1 9 8 1				
Januar	144,7	730	1 150	141,9
Februar	145,6	773	1 190	141,9
Mars	144,6		1 220	142,7
April	145,4 f			143,8 f

1) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.
f: Foreløpige tall.

Tabell 8. B r u t t o n a s j o n a l p r o d u k t i u t v a l g t e l a n d

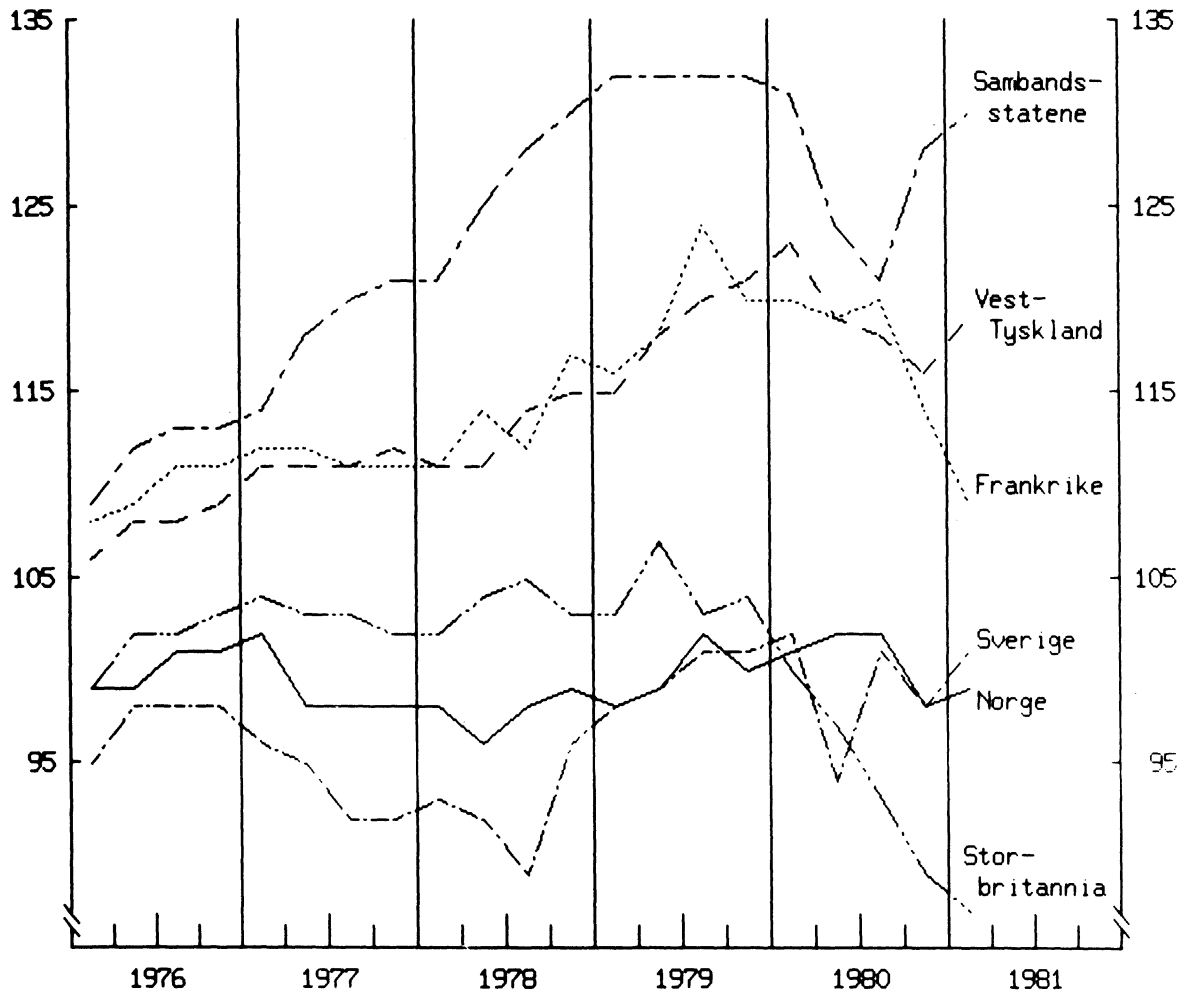
Prosentvis volumendring fra foregående år

	1975	1976	1977	1978	1979	1980 anslag	1981 prognose
Danmark	-1/2	8	1 3/4	1 1/4	3 1/2	-1/2	1 1/2
Frankrike	1/4	5 1/4	2 3/4	3 1/2	3 1/4	1 3/4	1
Italia	-3 1/2	6	2	2 1/2	5	3 3/4	-1
Japan	1 1/2	6 1/2	5 1/2	6	6	5	3 3/4
Norge	5 1/2	6 3/4	3 1/2	3 1/4	3 1/4	3	3/4
Sambandsstatene	-1	5 1/2	5	4 1/2	2 1/4	-3/4	3/4
Storbritannia	-3/4	4 1/4	1	3 1/2	1 1/2	-2,0	-1,23)
Sverige	3/4	1 1/4	-2 3/4	2 3/4	3 3/4	2 1/4	0,21)
Vest-Tyskland	-1 3/4	5 1/4	3	3 1/4	4 1/2	1 3/4	-1,52)

K i l d e . OECD.

- 1) Seineste anslag fra myndighetene i landet.
- 2) Seineste anslag fra de fem største forskningsinstituttene.
- 3) National Institute of Economic and Social Research.

Industriproduksjon uten bergverksdrift og kraftforsyning i utvalgte land.
Sesongkorrigert. 1975=100.
Beregnet på grunnlag av OECD Main Economic Indicators.

I Norge er næringslivet sett under ett fremdeles inne i en periode med moderat konjunktursvikt, vurdert på grunnlag av konjunkturstatistikk som stort sett omfatter tall fram til mars/april. Den underliggende tendensen i den tradisjonelle vareeksporten var i stagnasjon utover vinteren og våren, men eksportsvikten slo ikke klart ut i eksportvareproduksjonen; de siste lagertallene - for 1. kvartal i år - tyder på at eksportbedriftene fortsatt i stor grad foretrakk å øke sine lagerbeholdninger. Tendensen for norsk vareeksport var da dette ble skrevet noe uklar; vi er nå inne i en konjunkturfase der situasjonen for viktige eksportnæringer kan endre seg raskt ved eventuell lageroppbygging i utlandet. Lagrene i Vest-Europa av konjunkturfølsomme varer som har stor betydning for norsk vareeksport er trolig stort sett små, og med en ventet konjunkturoppgang skulle forholdene ligge til rette for en gjenoppbygging av slike lagre. Men bl.a. det høye rentenivået vil kunne forsinke eller bremse lagerinvesteringene ute. Ellers vil en reduksjon av norske markedsandeler begrense de gunstige virkninger for norsk industri av gjenoppbygging av lagrene i utlandet. - Etter Statistisk Sentralbyrås siste investeringsundersøkelse ser industriinvesteringene ut til å ha passert en konjunkturtopp, som vanlig med klart etterslep i forhold til samlet industriproduksjon. Bedriftenes anslag peker mot nedgang i volumet av industriinvesteringene både i 1981 og fra 1981 til 1982. - Konsumetterspørselen vil - etter at inntektsoppgjøret er avsluttet - kunne ta seg noe opp igjen, men det er uvisst hvor sterk og varig oppgangen eventuelt vil bli, og det er også uvisst i hvilken grad en økning i konsumetterspørselen vil stimulere innenlandsk produksjon. Norske markedsandeler kan bli endret, og en del av etterspørselsøkningen vil kunne rettes mot varer og tjenester som ikke produseres i Norge (f.eks. biler og utenlandsreiser). - Alt i alt er det fremdeles ingen klare tegn til at et varig omslag oppover i samlet norsk industriproduksjon er nær forestående. Trolig vil vekstimpulsene til norsk industri i tiden framover i stor grad komme fra utbyggingen av oljevirkomheten. - Arbeidsmarkedet sett under ett blir stadig mindre stramt når en ser bort fra normale sesongvariasjoner og tilfeldige svingninger, men arbeidsløsheten er fortsatt lav sett mot internasjonal bakgrunn. - Prisstigningen er sterk, men har de siste månedene vist tendens til å avta noe. Utfallet av det pågående inntektsoppgjøret vil imidlertid kunne gi nye prisstigningsimpulser i tiden framover. - Eksporten av råolje og naturgass gir fortsatt overskudd på det samlede driftsregnskapet overfor utlandet. Underskuddet på den tradisjonelle varebalansen er fremdeles betydelig og har endret seg lite gjennom det siste året.

I n d u s t r i p r o d u k s j o n e n har - etter sesongkorrigerte oppgaver - ikke endret seg vesentlig siden august i fjor, når en ser bort fra de tilfeldig lave tallene for desember og januar, se maioversikten. Som nevnt der passerte industriproduksjonen en konjunkturtopp i fjor sommer, og den underliggende tendensen har senere stort sett vært i nedgang eller stagnasjon. Som følge av de lave tallene for desember og januar gikk likevel den sesongkorrigerte indeksen for industriproduksjonen opp med 3 prosent fra november-januar til februar-april. Av de enkelte anvendelseskomponentene for produksjonen i industri, kraftforsyning og bergverksdrift (utenom oljeutvinning) sett under ett viste eksportvareproduksjonen en oppgang på 3,7 prosent i samme tidsrom, investeringsvareproduksjonen en oppgang på 2,8 prosent og konsumvareproduksjonen, som lå spesielt lavt i desember, en økning på 4,1 prosent. Enkelte viktige eksportvarer som metaller viste forholdsvis høye produksjonstall både i mars og april.

Sammenliknet med samme tremånedersperiode i fjor viste den ikke-sesongkorrigerte indeksen for industriproduksjonen for februar-april en nedgang på 1,6 prosent. Totalindeksen for bergverksdrift, industri og kraftforsyning i alt gikk ned med 1,7 prosent. Blant de enkelte industrigruppene (se tabell 2) var det sterk produksjonsnedgang blant annet for jern og stål og ferrolegeringer, mineralske produkter og plastvarer. For de fleste andre varegrupper var nedgangen moderat, mens produksjonen av næringsmidler, kjemisk-tekniske produkter og verkstedprodukter gikk noe opp. Som nevnt i mai-oversikten henger den gunstige utviklingen for verkstedprodukter i første rekke sammen med direkte og indirekte virkninger av investeringene i oljevirkomheten. Utvinningen av råolje og naturgass gikk ned med 4,6 prosent fra februar-april i fjor til samme tidsrom i år.

For tallet på arbeidsløse - som etter sesongkorrigerte oppgaver passerte et bunnpunkt omkring årsskiftet 1979/80 (figur 2.1) - peker den underliggende tendens trolig fortsatt oppover. Ved utgangen av mai var det registrert 23 100 helt arbeidsløse ved arbeidskontorene (ukorrigert for sesongsvingninger), dvs. 6 600 flere enn ett år tidligere, enda myndighetenes arbeidskrafttiltak har vært mer omfattende i år enn i fjor. Arbeidsløshetsprosenten var 1,4 ved utgangen av mai, mot 1,0 ett år tidligere. - Det sesongkorrigerte tallet på ledige plasser var i klar oppgang fra våren 1979 til våren 1980 (figur 2.1). Det kan se ut til at en lite markert topp ble passert i løpet av fjoråret, og at den underliggende tendensen nå peker svakt nedover. Men endringene fra måned til måned er forholdsvis små. Ukorrigert for sesongsvingninger (men korrigert for virkningen av utvidet meldeplikt) var tallet på ledige plasser registrert ved arbeidskontorene ved utgangen av mai 9 700 (om lag det samme som i mai i fjor). Arbeidsdirektoratets indikator for stramheten på arbeidsmarkedet har siden oktober i fjor og fram til april i år (som er den siste måneden en har oppgaver for) ligget til dels betydelig lavere enn i de samme måneder ett år tidligere. - Etter Statistisk Sentralbyrås kvartalsvise undersøkelse av sysselsettingen i næringene bergverksdrift, industri og bygge- og anleggsvirksomhet, viste sysselsettingen i bergverksdrift og bygge- og anleggsvirksomhet en oppgang på henholdsvis 3,1 prosent og 0,6 prosent fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år, mens industrisysselsettingen gikk ned med 1,3 prosent.

Hovedinntrykket av Statistisk Sentralbyrås siste investeringsundersøkelse for industrien er at tallene peker mot bare liten volumendring i industriens investeringer fra 1980 til 1981, og en viss volumnedgang fra 1981 til 1982.

Det ble allerede i februaroversikten antydnet at oppgangen i industriinvesteringene var i ferd med å ebbe ut, og at konjunkturtoppen trolig ville bli passert i nær framtid. De siste sesongkorrigerte verditallene for utførte investeringer i industrien, som gjelder 1. kvartal i år, tyder på at toppen nå er passert (se figur 5.1); regnet i volum må industriinvesteringene ha gått ned både fra 3. til 4. kvartal i fjor og fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

For 1981 peker industribedriftenes maianslag som nevnt mot bare små endringer i industriinvesteringene fra året før regnet i volum. Men usikkerhetsmarginene er fortsatt betydelige; med utgangspunkt i tidligere erfaringer (årene 1968-1980) vil investeringsøkningen fra 1980 til 1981 regnet i løpende priser ligge mellom 4 og 18 prosent.¹⁾ Dette svarer til en verdiøkning av industriinvesteringene fra 7,0 milliarder kroner i 1980 til mellom 7,2 og 8,2 milliarder kroner i 1981. Blant de enkelte industrigruppene ventes det svært sterk oppgang - regnet både i volum og verdi - for investeringer i produksjon av ikke-jernholdige metaller. Regnet uten denne industrigruppen ventes det ingen vesentlig endring i verdien av industriinvesteringene fra 1980 til 1981, og en betydelig nedgang regnet i volum. Investeringsutviklingen i treforedling fra 1980 til 1981 vil være preget av fullføringen av Tofteanlegget i 1980; for denne industrigruppen må en regne med en vesentlig nedgang i investeringene. For industrien utenom treforedling og produksjon av ikke-jernholdige metaller peker tallene mot en moderat økning fra 1980 til 1981 regnet i verdi, men nedgang regnet i volum.

Investeringene i olje- og gassutvinning var i mai ventet å ville stige meget sterkt - fra 6,2 milliarder kroner i 1980 til om lag 20 milliarder i 1981. Den sterke oppgangen henger sammen med at Statfjord B-plattformen ventes å bli tauet ut i løpet av 1981. Investeringene i kraftforsyning ble antatt å ville øke fra 6,0 milliarder kroner til 7,2 milliarder kroner.

Industribedriftene ga i mai også anslag for sine investeringsutgifter i 1982. De anslagene som gis i mai året før investeringsåret ligger vanligvis langt under de investeringene som faktisk blir realisert. Antar vi at investeringsanslagene fra maiundersøkelsen ville komme til å utgjøre om lag 2/3 av de realiserte investeringene (som er gjennomsnittet for perioden 1968-80), vil investeringene i industrien komme opp i 7-8 milliarder kroner også i 1982. Dette peker mot en viss volumnedgang for industriinvesteringene fra 1981 til 1982. Men investeringsanslagene fra 1982 er svært usikre. - Investeringene i utvinning av råolje og naturgass ble i mai ventet å gå sterkt ned fra 1981 til 1982 som følge av uttagingen av Statfjord B-plattformen i 1981.

1) Det er her sett bort fra det eksepsjonelle året 1976, da maianslagene lå hele 13 prosent høyere enn det som viste seg å bli de faktiske utførte investeringer det året.

De samlede v a r e l a g r e i industri og engroshandel, som nå har vist praktisk talt ubrutt oppgang siden bunnpunktet ved utgangen av 4. kvartal 1979, økte med 4 prosent i løpet av 1. kvartal i år. - Eksportvarelagrene passerte et markert bunnpunkt ved årsskiftet 1979/80 (se figur 6.1),¹⁾ og indeksen for eksportvarelagrene gikk betydelig opp gjennom de tre første kvartalene av fjoråret. Økningen hang sammen med svikten i den tradisjonelle vareeksporten; mange eksportbedrifter valgte å produsere for lager framfor å la nedgang i eksportvolumet slå fullt ut i produksjonen. I årets siste kvartal gikk eksportvarelagrene ned, men som nevnt i marsoversikten var nedgangen ikke konjunkturbestemt; det ble der antatt at den underliggende tendensen for eksportvarelagrene fortsatt pekte oppover. De siste tallene - for 1. kvartal i år - peker i samme retning; ved utgangen av mars lå volumindeksen for eksportvarelagrene 8 prosent høyere enn tre måneder tidligere og 41 prosent over bunnpunktet i 4. kvartal 1979. - Lagrene av norskproduserte varer for hjemmemarkedet fortsatte å stige i 1. kvartal, mens importvarelagrene bare endret seg lite (se figur 6.1).

Som følge av omlegging til nytt basisår for detaljomsetningsindeksen foreligger det ennå ingen nye tall for detaljomsetningsvolumet. Som nevnt i forrige oversikt tydet utviklingen i detaljomsetningsvolumet gjennom annet halvår i fjor og 1. kvartal i år på at veksten i det p r i v a t e k o n s u m e t har vært svak i dette tidsrommet. Utfallet av lønnsnemndsbehandlingen var ennå ikke kjent da dette ble skrevet, men det synes rimelig å anta at veksten i det private konsumet i hvert fall midlertidig vil kunne ta seg noe opp.

Statistisk Sentralbyrås k o n s u m p r i s i n d e k s pr. 15. mai 1981 viste en stigning på 0,4 prosent fra 15. april. Fra mai 1980 til mai 1981 steg konsumprisindeksen med 13,8 prosent, og i gjennomsnitt for de fem første månedene i år var indeksen 14,4 prosent høyere enn i tilsvarende periode 1980. I maiutgaven av "Konjunkturtendensene" ble prisutviklingen hittil i år fram til april omtalt nærmere.

Bortsett fra sesongvariasjoner og tilfeldige svingninger fra måned til måned har verdien av den tradisjonelle v a r e e k s p o r t e n (regnet uten skip og oljeplattformer m.v., råolje og naturgass) bare endret seg lite gjennom 1980 og hittil i 1981 (se figur 9.1). Fra tremånedersperioden desember-februar til tremånedersperioden mars-mai gikk riktignok eksportverdien opp med 3 prosent etter sesongkorrigerte oppgaver, men denne oppgangen må ses på bakgrunn av det høye april-tallet, som kan ha vært tilfeldig betinget; det er fortsatt ingen sikre tegn til at et varig omslag oppover for den tradisjonelle vareeksporten er nær forestående.

Prisstigningen for tradisjonelle eksportvarer har etter hvert blitt svakere, slik en kunne vente på bakgrunn av konjunktursvikten i Vest-Europa. Mens prisindeksen for tradisjonell vareeksport i 1. kvartal i år lå 6,4 prosent høyere enn ett år tidligere, var tilsvarende stigningsrater for 4., 3. og 2. kvartal i fjor henholdsvis 7,6 prosent, 10,1 prosent og 16,2 prosent. Særlig for brenselstoffer m.v., metaller og kjemikalier har prisutviklingen blitt markert svakere; for kjemikalier og jern og stål lå eksportprisindeksen henholdsvis 1,8 prosent og 6,9 prosent lavere i 1. kvartal i år enn i samme kvartal i fjor. For ikke-jernholdige metaller var det fortsatt stigning fra samme periode i fjor, men bare med 3,9 prosent.

Volumtall for den tradisjonelle vareeksporten for 1. kvartal i år er nylig offentliggjort. Som ventet (se marsoversikten) var oppgangen fra 3. til 4. kvartal i fjor (3,4 prosent) forbigående; i 1. kvartal i år lå den sesongkorrigerte indeksen for volumet av tradisjonell vareeksport på samme nivå som kvartalet før. Volumutviklingen i tiden framover er svært uvisst; den avhenger både av tidspunktet for og styrken av et konjunkturomslag oppover i Vest-Europa og av utviklingen av de norske

1) Kurven for eksportvarelagrene i figur 6.1 viser at disse har en tendens til å passere toppunktene noe før industriproduksjonen passerer bunnpunktene og bunnpunktene noe før industriproduksjonen passerer toppen. Toppen i eksportvarelagrene i 3. kvartal 1975 ble etterfulgt av en bunn i industriproduksjonen et kvartal senere. Det samme gjaldt toppen i eksportvarelagrene i 4. kvartal 1977 (tidfestet til midt i "plataet" fra 3. kvartal 1977 til 1. kvartal 1978). Bunnpunktet i eksportvarelagrene i 4. kvartal 1976 falt om lag samtidig som toppen for industriproduksjonen, mens bunnpunktet for eksportvarelagrene i 4. kvartal 1979 ble etterfulgt av en topp i industriproduksjonen 2 kvartaler senere. I gjennomsnitt for perioden 1962-1975, som for eksportvarelagrene omfattet 3 topper og 4 bunnpunkter, ble både topper og bunnpunkter for industriproduksjonen i gjennomsnitt passert 2,8 kvartaler etter henholdsvis bunnpunkter og topper for eksportvarelagrene. Men spredningen omkring disse gjennomsnittene var forholdsvis stor, selv om det bare var i ett enkelt tilfelle at vendepunktet ble passert senere for eksportvarelagrene enn for industriproduksjonen.

markedsandelene. - Sammenliknet med samme periode året før gikk volumet av den tradisjonelle vareeksporten ned med 8,3 prosent i 1. kvartal.

Fra januar-april 1980 til januar-april i år økte verdien av samlet vareeksport (medregnet skip og oljeplattformer m.v., råolje og naturgass) med 2,2 milliarder kroner, eller med 7 prosent (se tabellen nedenfor). Storparten av økningen skyldes en sterk oppgang (1,4 milliarder kroner) i eksporten av naturgass. Økt eksport av råolje og økt skipseksport bidrog med henholdsvis 0,1 og 0,2 milliarder kroner. Den tradisjonelle vareeksporten økte med 0,3 milliarder kroner.

Verdien av vareeksporten i januar-april

	1980 Milliarder kroner	1981 Milliarder kroner	Endring	
			Milliarder kroner	Prosent
Tradisjonell vareeksport ¹⁾	15,7	16,1	+ 0,3	+ 2
Eksport av råolje	10,0	10,1	+ 0,1	+ 1
Eksport av naturgass	4,2	5,7	+ 1,4	+ 35
Eksport av oljeplattformer m.v.	0,0	0,1	0,0	-
Eksport av skip	1,5	1,7	+ 0,2	+ 17
Vareeksport i alt	31,4	33,6	+ 2,2	+ 7

1) Vareeksport utenom eksport av skip, oljeplattformer m.v., råolje og naturgass.

Blant de tradisjonelle eksportvarene økte eksportverdien for verkstedprodukter og for fisk og fiskevarer betydelig. På den annen side gikk eksportverdien ned for metaller og treforedlingsprodukter. Eksportverdien for kjemiske produkter endret seg lite.

Verdien av den tradisjonelle v a r e i m p o r t e n (utenom import av skip og oljeplattformer) har - etter sesongkorrigerte oppgaver - holdt seg nesten uendret gjennom storparten av 1980 og utover vinteren og våren 1981, når en ser bort fra til dels sterke og tilfeldige svingninger (se figur 9.1). Det er foreløpig ingen tegn til endring i stagnasjonstendensen.

Importprisene har vist klart synkende tendens. I 1. kvartal i år lå prisindeksen for vareimporten unntatt skip og oljeplattformer 5,2 prosent høyere enn ett år tidligere, mens tilsvarende stigningsrater for 4., 3. og 2. kvartal i fjor var henholdsvis 8,3 prosent, 9,8 prosent og 17,0 prosent. Importprisstigningen fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år var sterk for brenselstoffer m.v. og råvarer.

Volumet av vareimporten (utenom skip og oljeplattformer) passerte en topp i første kvartal 1980 etter sesongkorrigerte tall. Senere har importvolumet vært i stagnasjon eller svak nedgang, når en ser bort fra normale sesongvariasjoner og til dels sterke tilfeldige svingninger. Den svake utviklingen av vareimporten henger - som nevnt i tidligere oversikter - sammen med svikt i den tradisjonelle vareeksporten, som har stort importinnhold, og svak utvikling av varekonsumet. Etter ukorrigerte oppgaver var importvolumet 5,6 prosent lavere i 1. kvartal i år enn i samme kvartal i fjor. Importvolumet for bl.a. brenselstoffer og råvarer og kjemikalier viste sterk nedgang, mens det økte betydelig for bl.a. gruppen maskiner og transportmidler.

Utviklingen i samlet importverdi fra januar-april 1980 til januar-april 1981 framgår av tabellen nedenfor.

Verdien av vareimporten i januar-april

	1980 Milliarder kroner	1981 Milliarder kroner	Endring	
			Milliarder kroner	Prosent
Tradisjonell vareimport ¹⁾	27,0	26,8	- 0,2	- 1
Import av oljeplattformer m.v.	0,0	0,4	+ 0,3	-
Import av skip	0,3	1,0	+ 0,8	-
Vareimport i alt	27,4	28,3	+ 0,9	+ 3

1) Vareimport utenom import av skip og oljeplattformer m.v.

Mer detaljerte oppgaver over verdien over den tradisjonelle vareimporten i januar-april viser til dels sterk nedgang i importverdien for de fleste varegruppene fra samme periode ett år tidligere. Blant annet gikk importverdien både for gruppene brenselstoffer m.v. og kjemikalier ned med 10-11 prosent. Maskinimporten viste derimot moderat verdiøkning (+6 prosent), og det samme gjaldt importen av de viktigste konsumvarene.

I n n f ø r s e l s o v e r s k o t t e t for den tradisjonelle varehandelen (vareimport uten skip og oljeplattformer m.v. minus vareeksport uten skip og oljeplattformer, råolje og naturgass) har endret seg forholdsvis lite gjennom de første fem månedene av 1981, når en ser bort fra tilfeldige utslag og sesongvariasjoner. I januar-mai i år var innførselsoverskottet omtrent like stort som i tilsvarende periode i fjor (henholdsvis 13,9 milliarder kroner og 14,0 milliarder kroner).

Det samlede d r i f t s r e g n s k a p e t overfor utlandet viste overskott både i 1. kvartal 1980 og i 1. kvartal 1981 (henholdsvis 2,3 milliarder kroner og 3,1 milliarder kroner), i første rekke som følge av eksporten av råolje og naturgass, som kom opp i 10,6 milliarder kroner i 1. kvartal i fjor og 11,8 milliarder i 1. kvartal i år. Til økningen i det samlede driftsoverskottet på 0,8 milliarder kroner i alt bidrog, foruten stigningen i eksporten av råolje og gass på 1,3 milliarder, også en økning i tjenesteeksporten på 0,7 milliarder (herav var 0,3 milliarder økning i netto fraktinntektene fra utenriks skipsfart og 0,3 milliarder økning i nettoeksporten av tjenester ved oljevirkosomhet). På den annen side endret balansen i handelen med skip og oljeplattformer seg fra et overskott i 1. kvartal i fjor på 0,7 milliarder kroner til et underskott på 0,1 milliarder i 1. kvartal i år - altså en forverring på 0,9 milliarder kroner, mens underskottet på rente- og stønadbalansen økte fra 2,9 milliarder kroner til 3,1 milliarder, eller med 0,2 milliarder. Underskottet på den tradisjonelle varebalansen endret seg bare lite, fra 8,4 milliarder kroner til 8,5 milliarder kroner.

TABELLVEDLEGG FOR NORGE

Tabell 1. Industriproduksjon. Endring i sesongkorrigert indeks fra foregående tremånedersperiode. Prosent

	1980/81			
	Mai-juli	Aug.-okt.	Nov.-jan.	Feb.-april
Bergverksdrift ¹⁾ , industri og kraftforsyning	0,1	-3,6	-1,5	4,5
Bergverksdrift ¹⁾	0,6	-3,0	14,0	17,3
Industri	0,7	-3,2	-2,2	2,9
Kraftforsyning	-6,7	-1,8	5,1	10,6
Produksjon etter anvendelse:				
Eksport	2,2	-4,8	-2,5	3,7
Konsum	-0,5	-1,2	-1,6	4,1
Investering	3,6	-4,7	-1,4	2,8
Vareinnsats i bygg og anlegg	3,2	-6,6	0,2	1,0
Vareinnsats ellers	1,1	-2,9	-0,6	3,4

1) Utenom utvinning av olje og naturgass.

Tabell 2. Industriproduksjon. Endring i ukorrigert indeks fra samme periode året før. Prosent

	Nov.-jan.	Feb.-april
Industri i alt	-2,5	-1,6
Næringsmidler, drikkevarer og tobakk	-1,5	3,0
Tekstilvarer, bekledningsvarer, lær og lærvarer	-5,3	-3,1
Trevarer	-2,4	-6,1
Treforedling	-5,4	-2,0
Grafisk produksjon og forlagsvirksomhet	1,0	-1,9
Kjemiske produkter, mineralolje-, kull-, gummi- og plastprodukter	-2,2	-2,3
Mineralske produkter	-8,1	-5,5
Jern, stål og ferrolegeringer	-18,5	-13,3
Ikke-jernholdige metaller	-4,2	-2,4
Metallvarer	3,4	3,3
Maskiner	2,6	3,9
Elektriske apparater og materiell	-0,5	0,1
Transportmidler	1,0	-0,4
Tekniske og vitenskapelige instrumenter, foto- og optiske artikler	0,4	-1,4
Industriproduksjon ellers	-21,1	-15,7

Tabell 3. Registrert arbeidsløshet. 1 000 personer

	1980					1981				
	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai
I alt	27,0	25,5	23,2	20,5	16,5	34,2	31,2	30,1	28,4	23,1
Herav industri, kraftforsyning, bergverksdrift (inkl. oljeutv.) og bygge- og anleggsvirksomhet	10,5	10,4	9,3	8,0	6,2	14,2	13,2	13,1	12,5	..

Tabell 4. Arbeidsmarkedet. Endring i sesongkorrigerte tall fra foregående tremånedersperiode. Prosent

	1980/81			
	Juni-aug.	Sept.-nov.	Des.-feb.	Mars-mai
Arbeidsløshet	11,8	4,3	10,2	4,9
Ledige plasser	-7,9	10,2	-6,7	0,4

Tabell 5. Detaljomsetning

	1980/81			
	April-juni	Juli-sept.	Okt.-des.	Jan.-mars
<u>Omsetningsvolum i alt, sesongkorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode .	-4,5	1,6	0,9	0,6
<u>Omsetningsverdi, ukorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere				
I alt	4,4	10,0	10,7	11,7
Av dette:				
Nærings- og nytelsesmidler	6,9	13,3	16,1	12,1
Møbler og innbo	8,4	7,8	5,8	15,2
Bekledning og tekstilvarer	2,3	8,6	7,8	7,0
Motorkjøretøyer og bensin	3,1	9,8	11,8	15,1

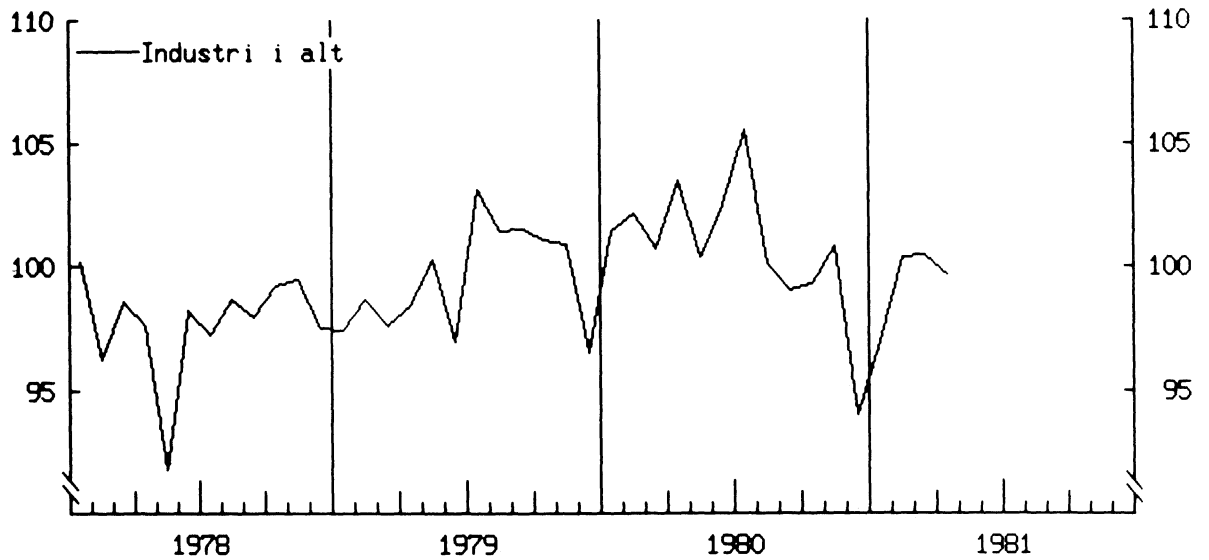
 Tabell 6. Utenrikshandel¹⁾

	1980/81			
	Juni-aug.	Sept.-nov.	Des.-feb.	Mars-mai
<u>Eksportverdi</u>				
Sesongkorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	-1,7	0,9	5,1	3,0
Ukorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere	7,4	0,8	5,7	9,0
<u>Importverdi</u>				
Sesongkorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	4,6	-3,7	0,6	3,4
Ukorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere	26,4	10,2	2,8	6,5

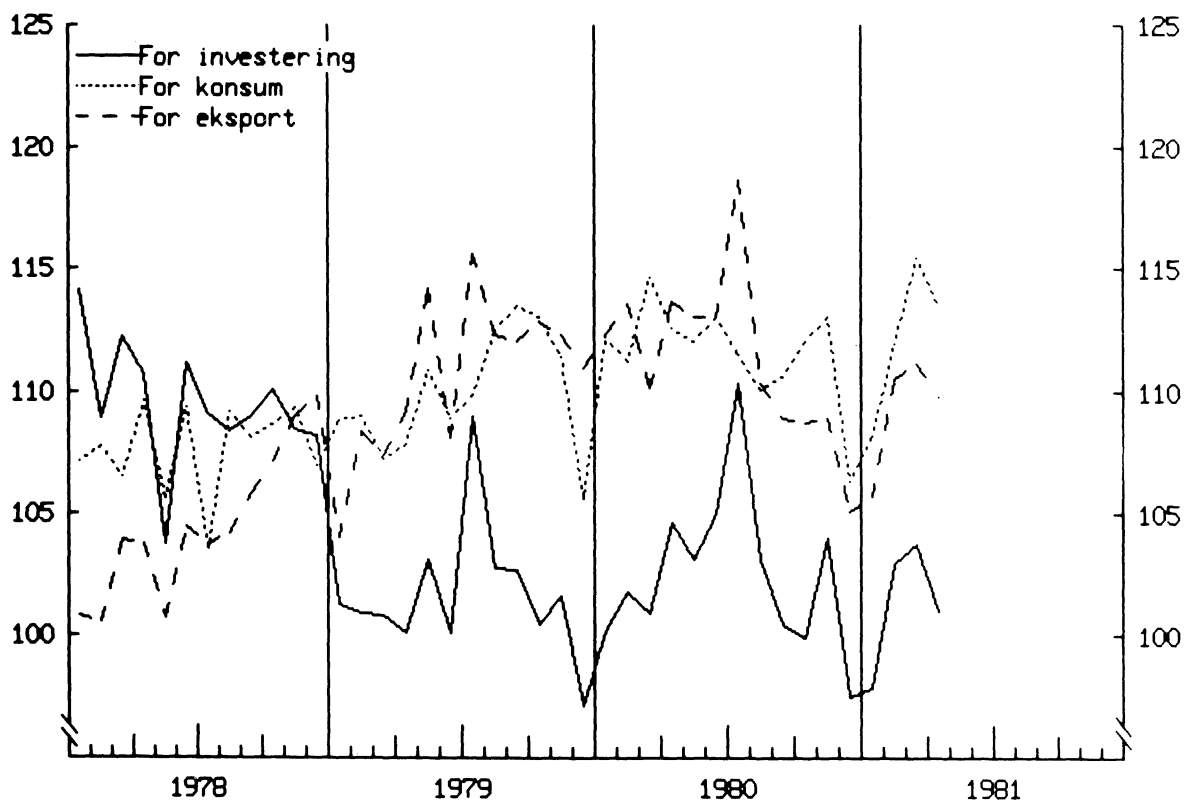
1) For eksporten regnet uten skip, oljeplattformer m.v., råolje og gass, for importen uten skip og oljeplattformer m.v.

DIAGRAMMEDLEGG FOR NORGE

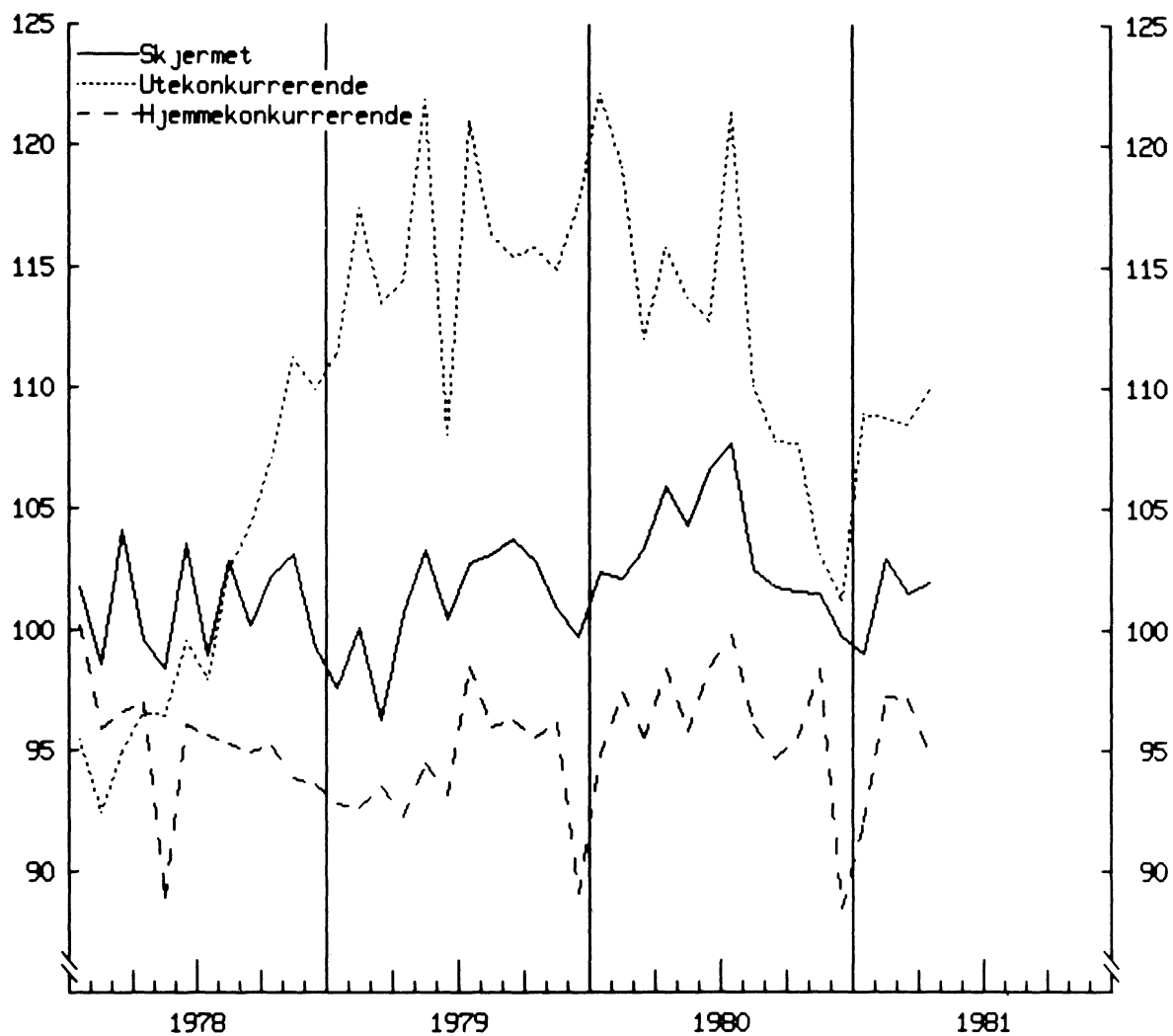
Figur 1.1. PRODUKSJONSINDEKS
Sesongkorrigert. 1975 = 100.

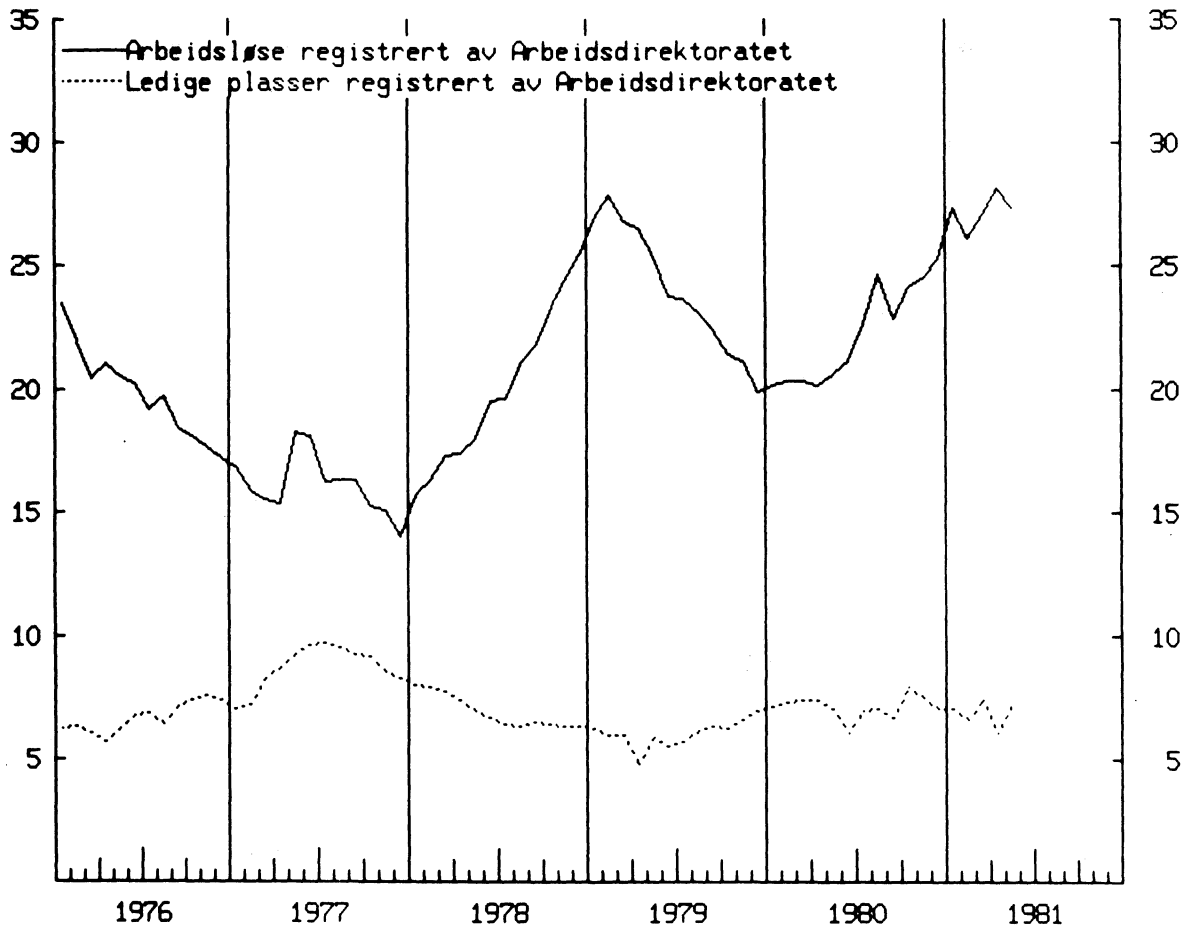
Figur 1.2. PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE
Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.
Sesongkorrigert. 1975 = 100.

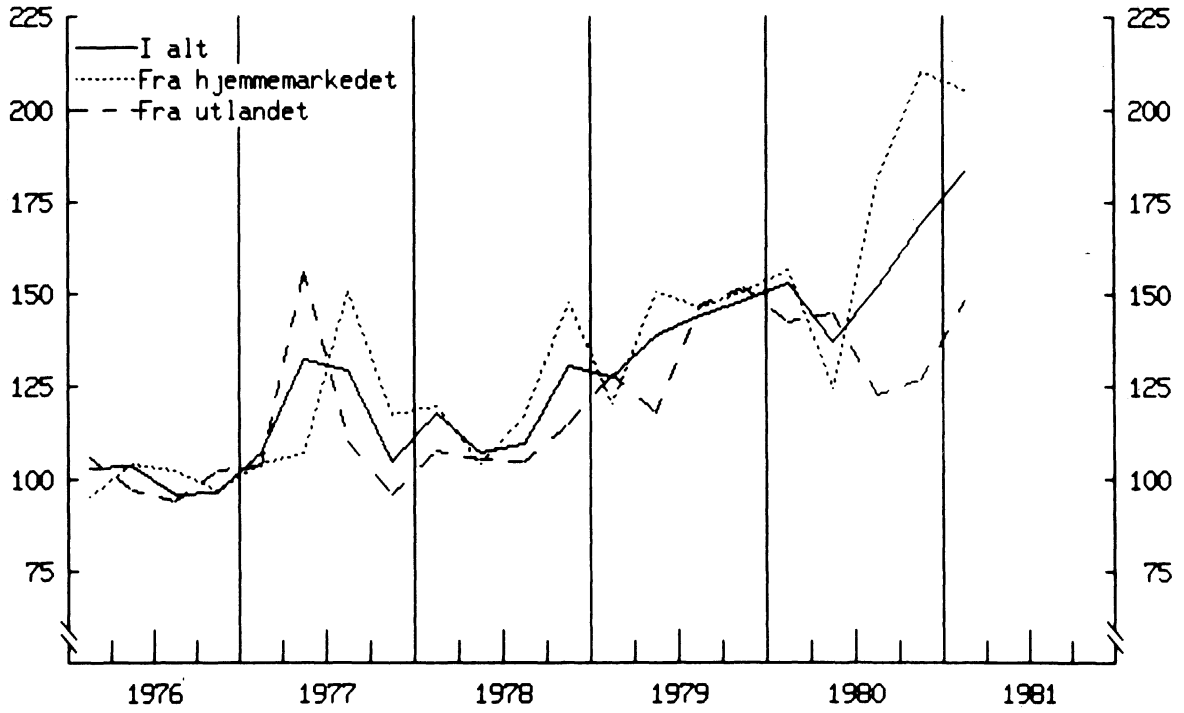
Figur 1.3. PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE
Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.
Sesongkorrigert. 1975 = 100.

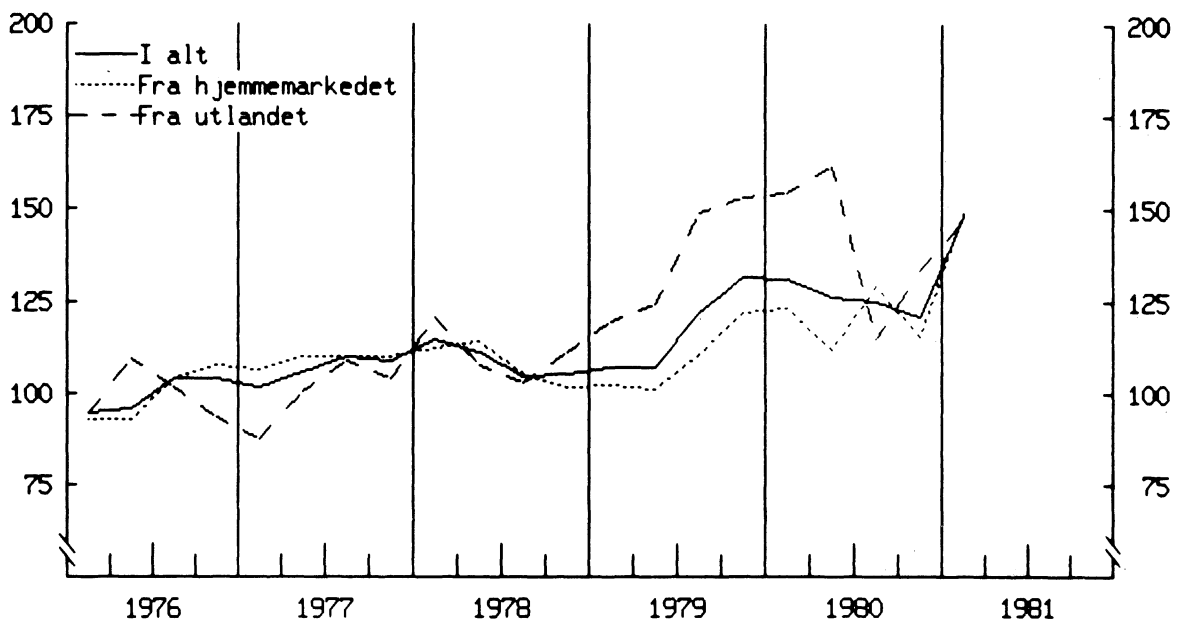
Figur 2.1. ARBEIDSMARKEDET
Registrerte arbeidsløse og ledige plasser.
Sesongkorrigerede tall i tusen.

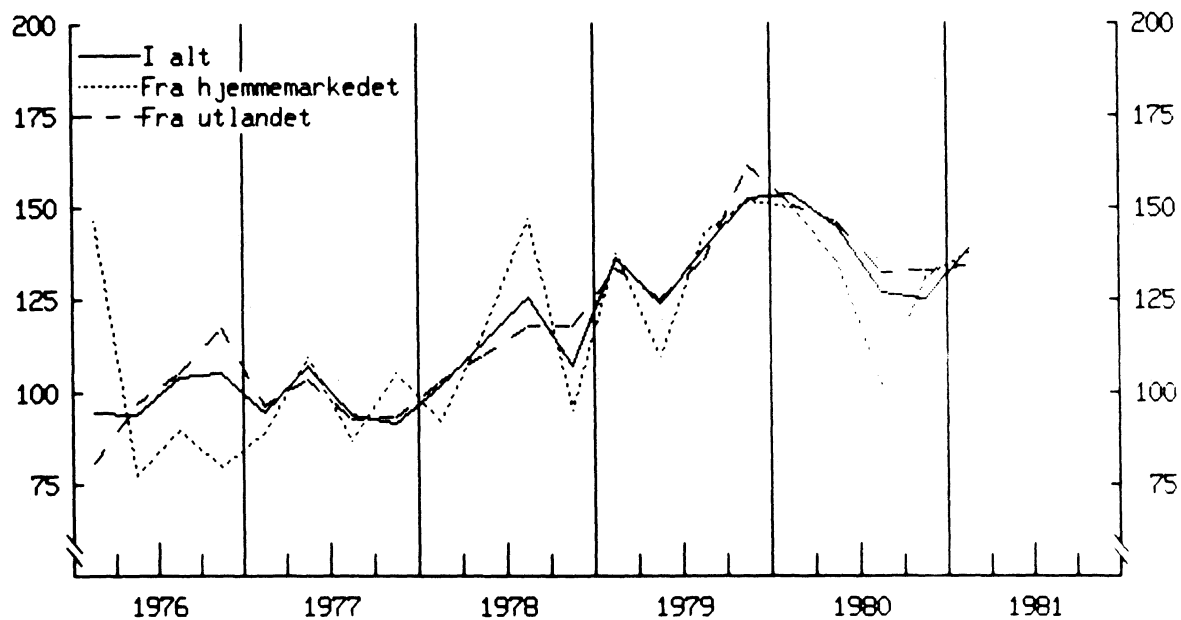
Figur 3.1. ORDRETILGANG
Metaller og verkstedprodukter.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

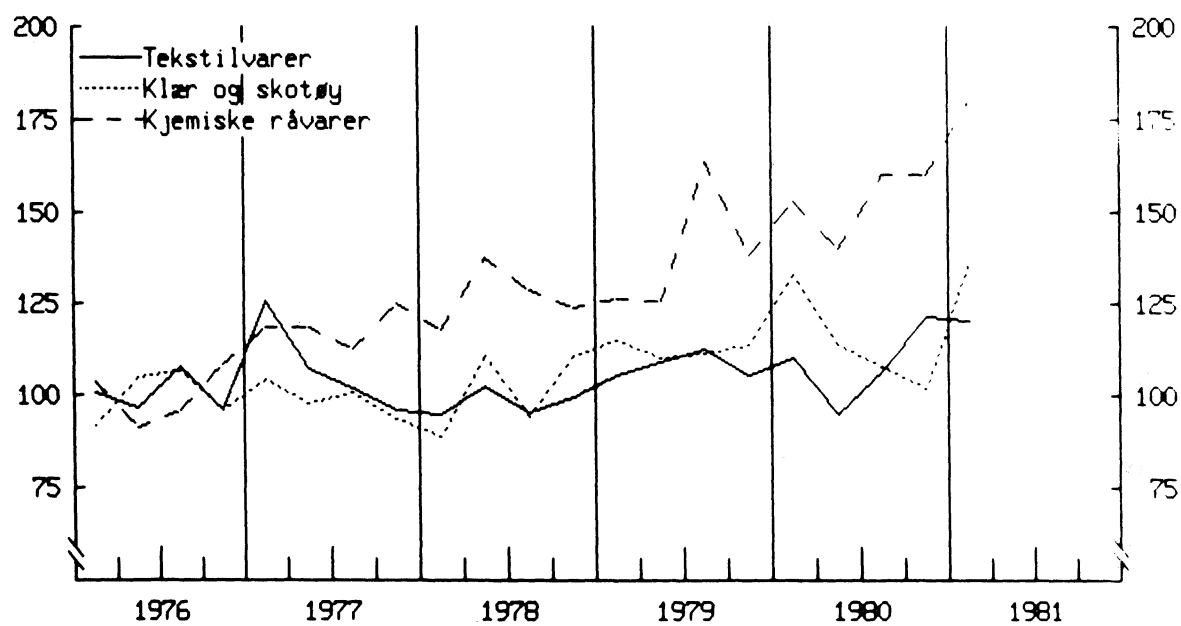
Figur 3.2. ORDRETILGANG
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

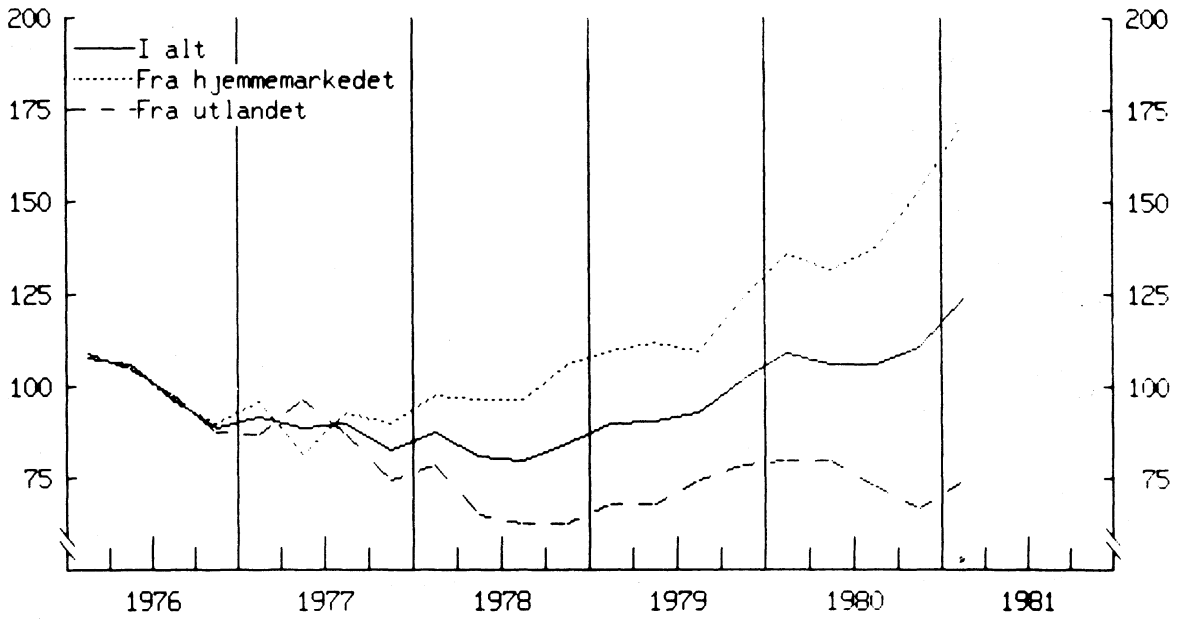
Figur 3.3. ORDRETILGANG
Metaller.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

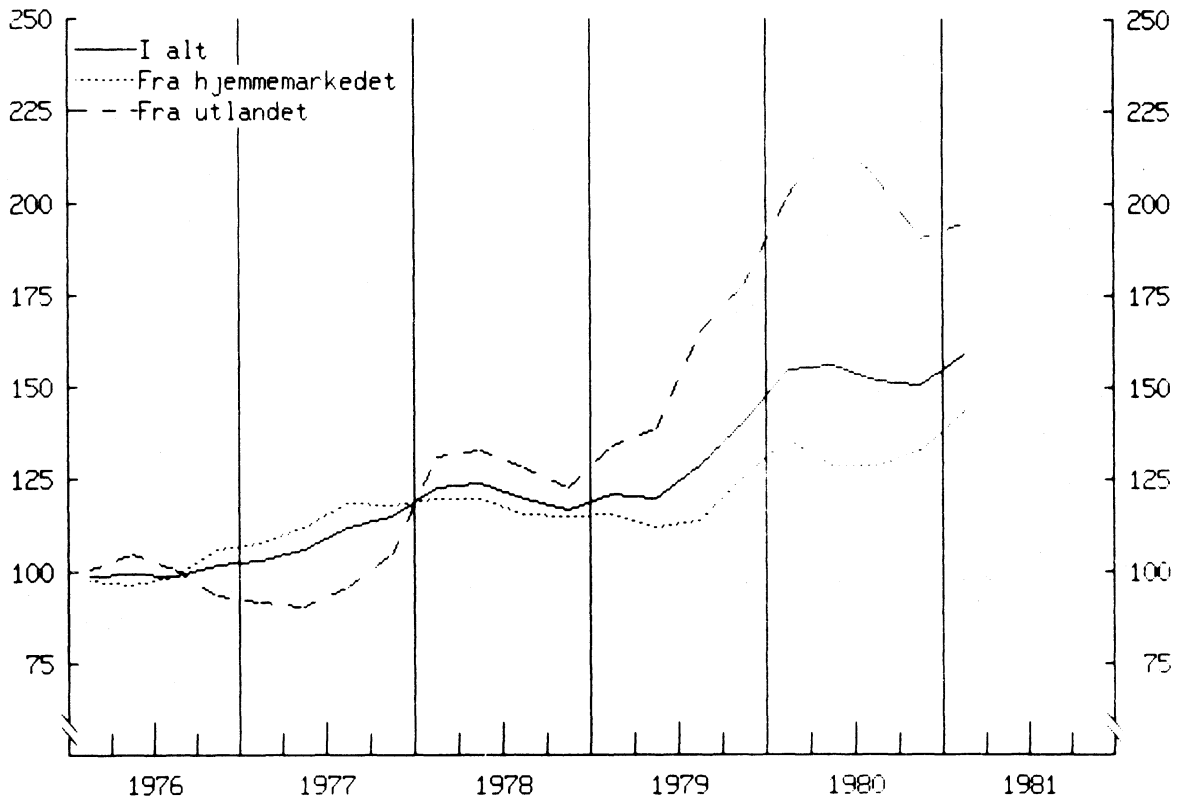
Figur 3.4. ORDRETILGANG
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer.
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

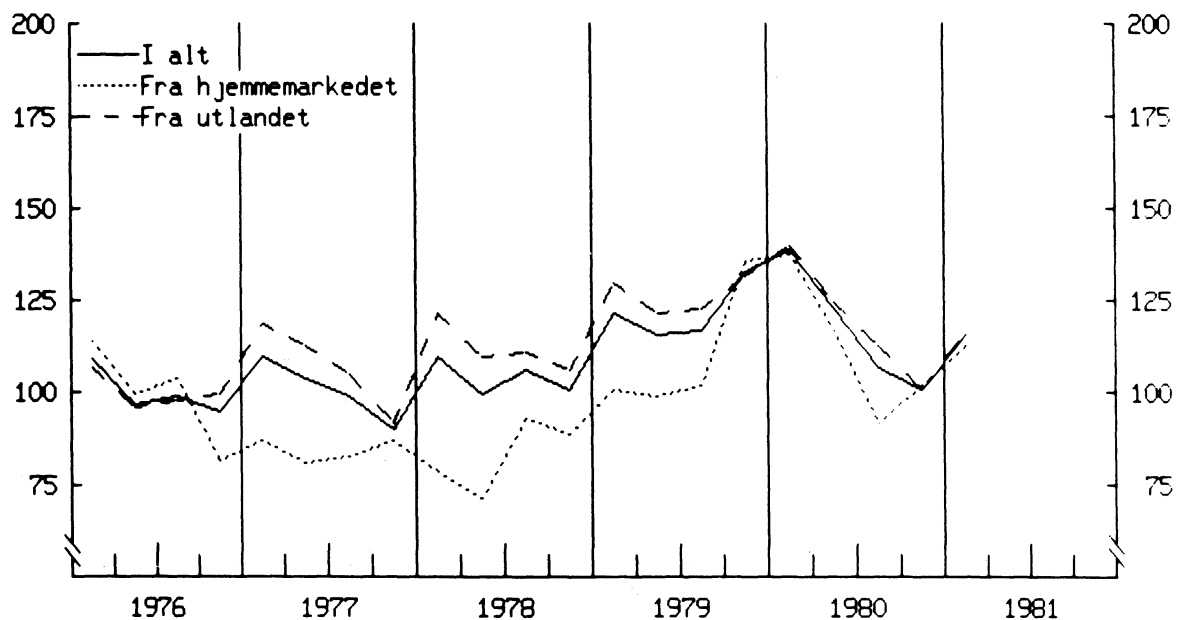
Figur 3.5. ORDRERESERVE
Metaller og verkstedprodukter
Ukorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

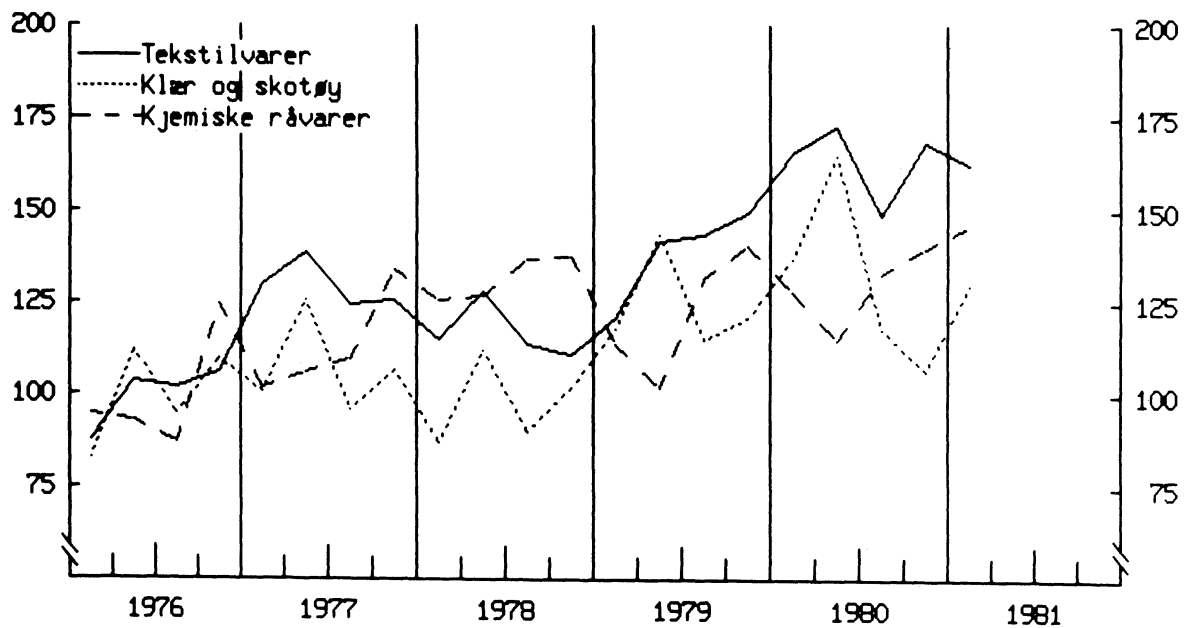
Figur 3.6. ORDRERESERVE
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Ukorrigert verdiindeks. 1976 = 100.

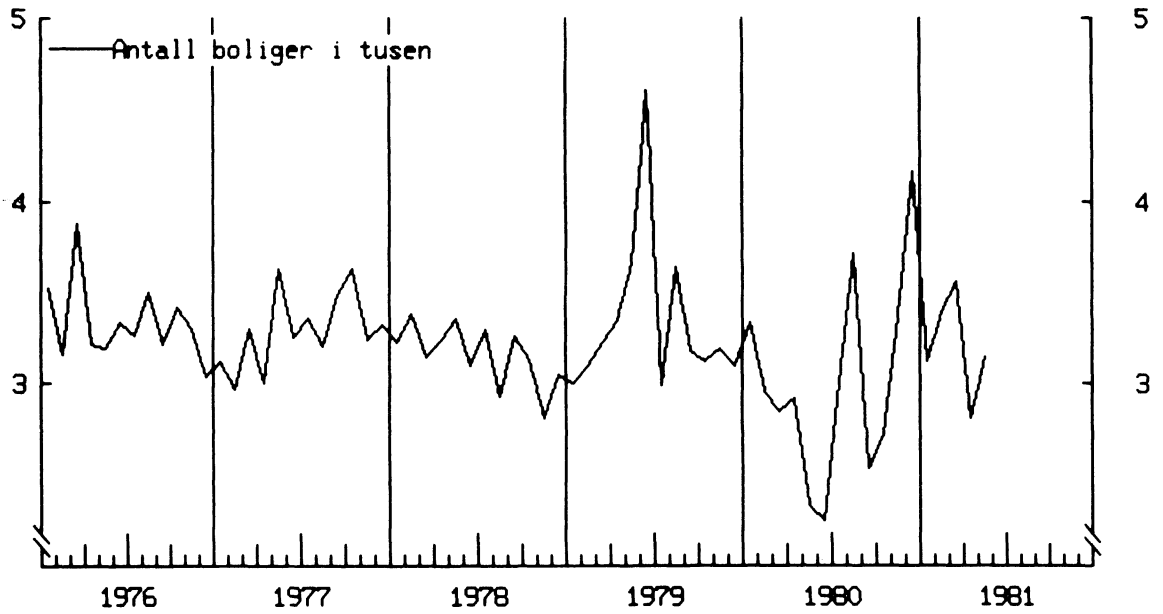
Figur 3.7. ORDRERESERVE
Metaller
Ukorrigeret verdiindeks. 1976 = 100.

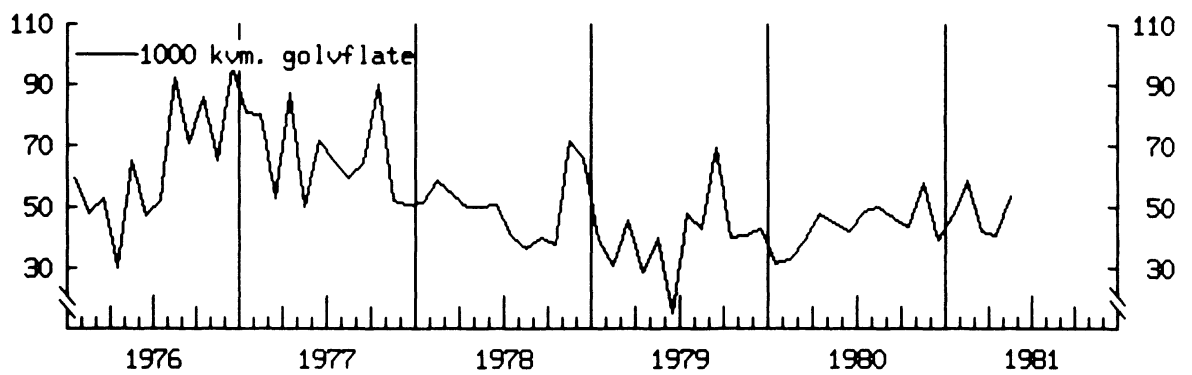
Figur 3.8. ORDRERESERVER
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer
Ukorrigeret verdiindeks. 1976=100.

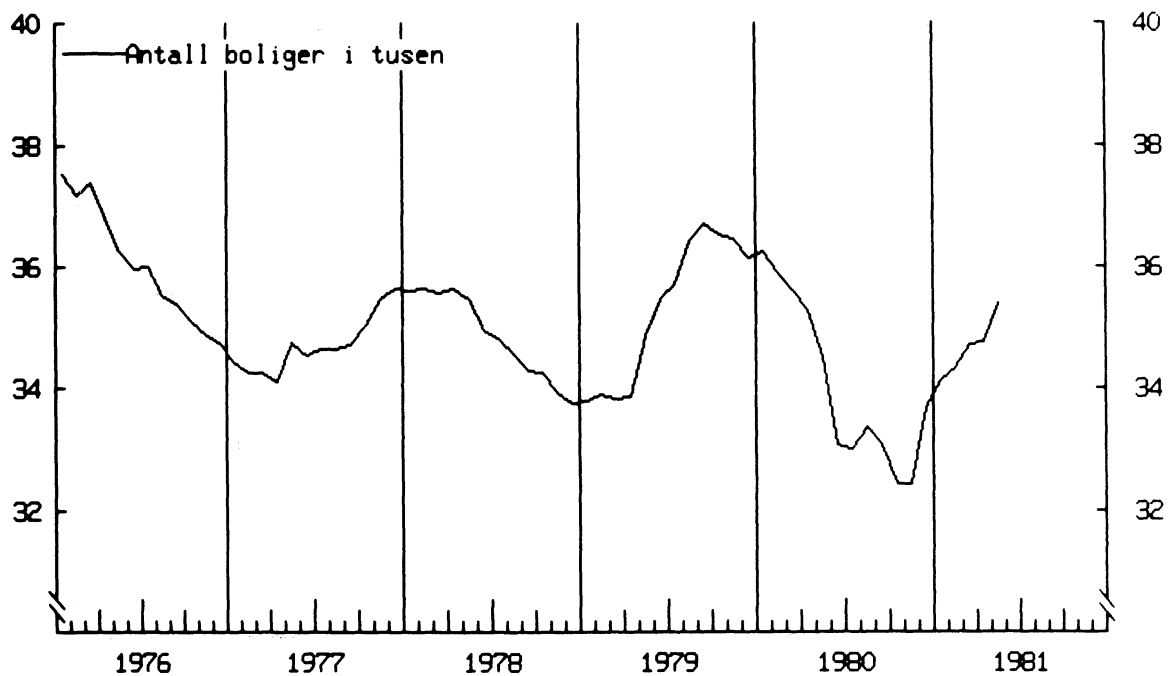
Figur 4.1. BYGG
Boliger satt igang. Sesongkorrigert.

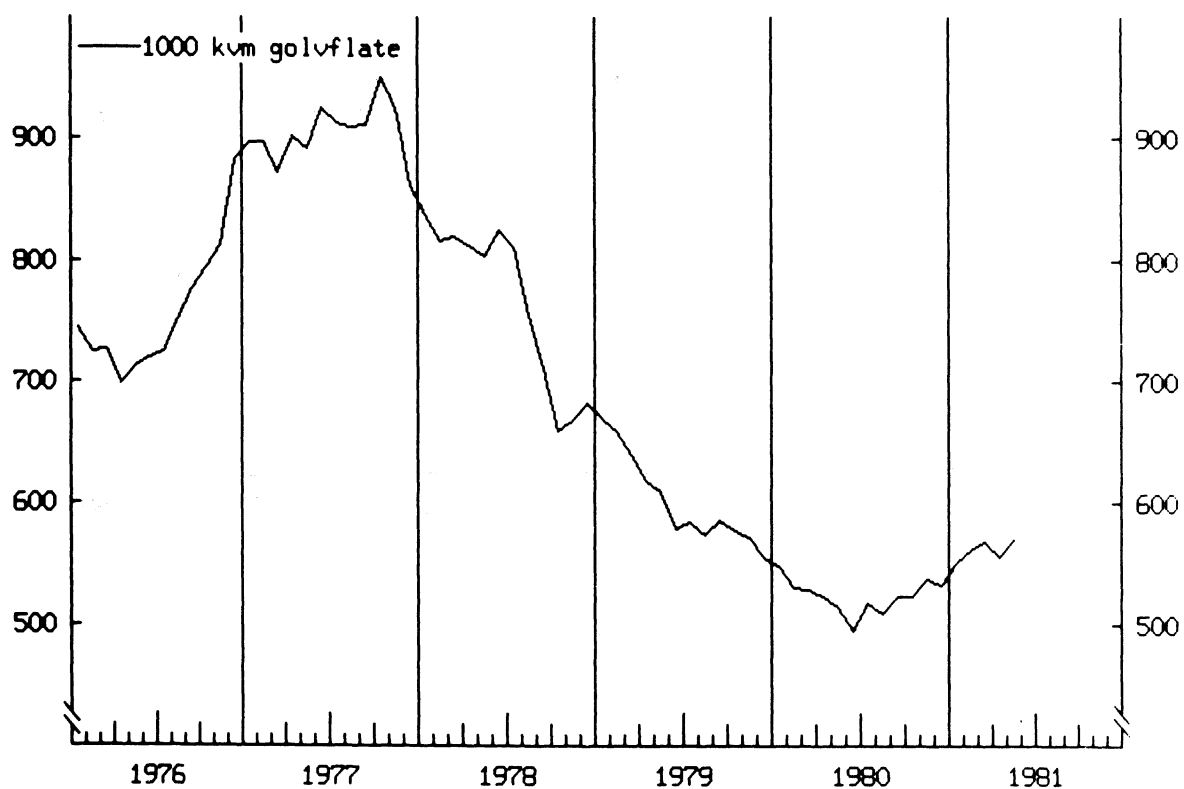
Figur 4.2. BYGG
Industri og bergverksbygg satt igang. Sesongkorrigert.

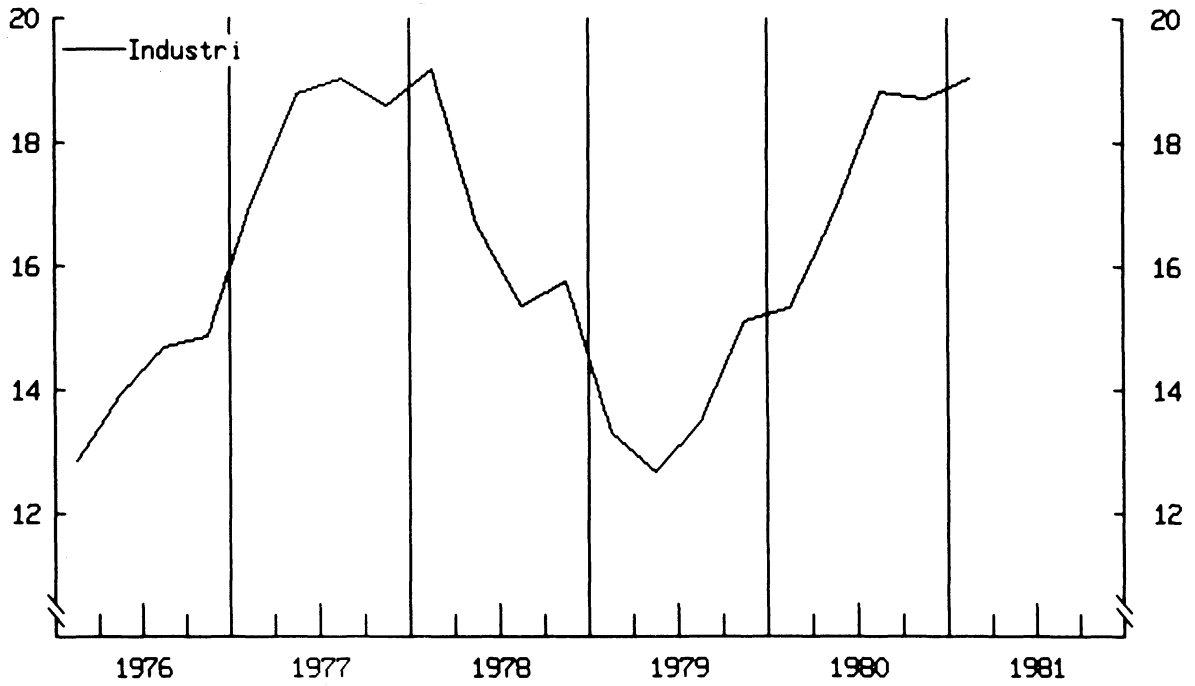
Figur 4.3. BYGG
Boliger under arbeid. Sesongkorrigert.

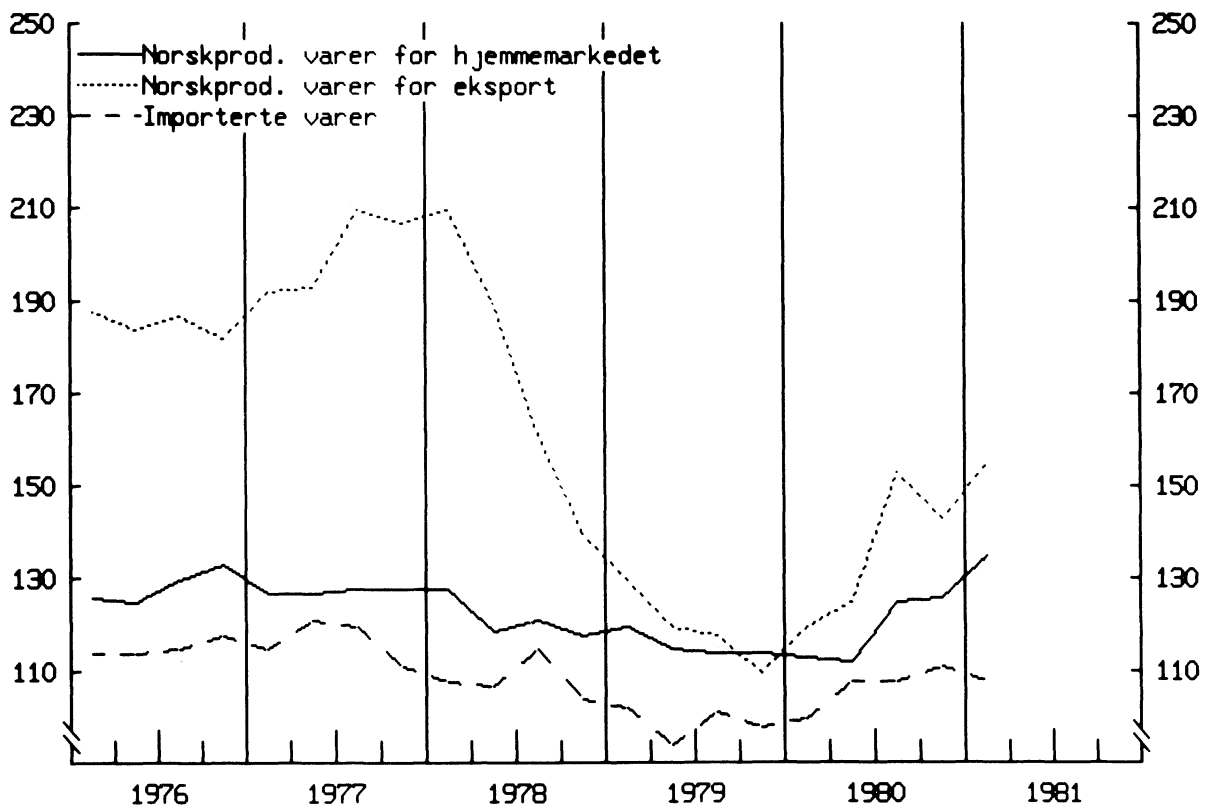
Figur 4.4. BYGG
Industri og bergverksbygg under arbeid. Sesongkorrigert.

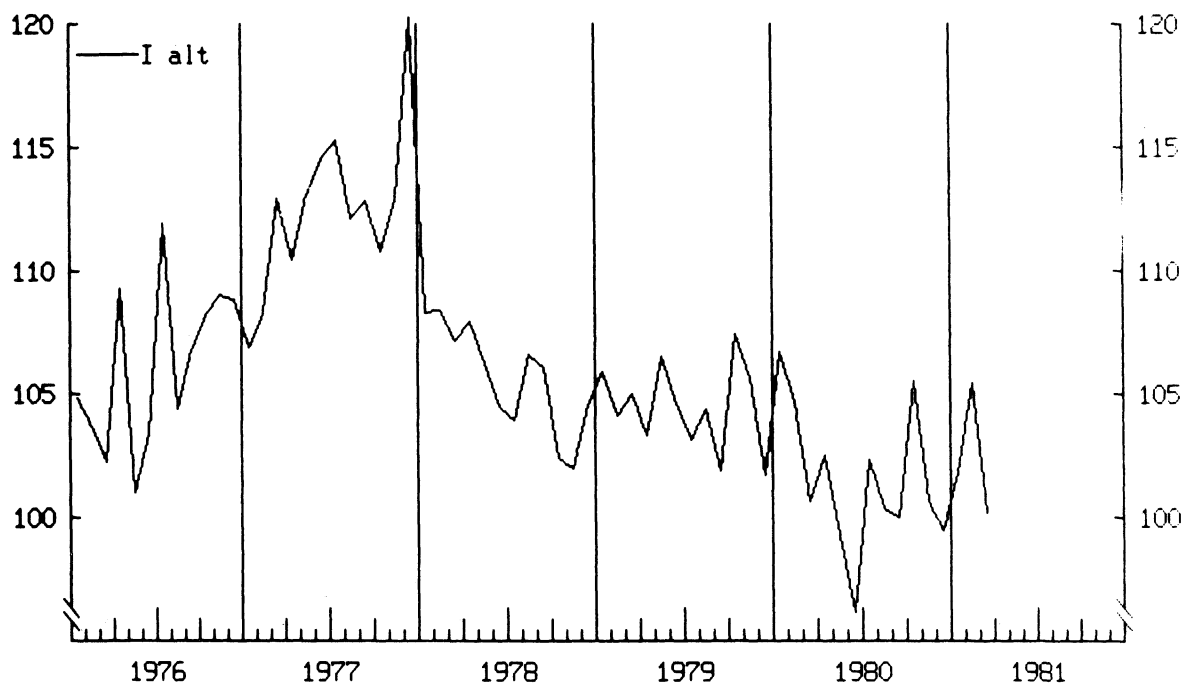
Figur 5.1. UTFØRTE INVESTERINGER
Sesongkorrigerte verditall. 100 millioner kr.

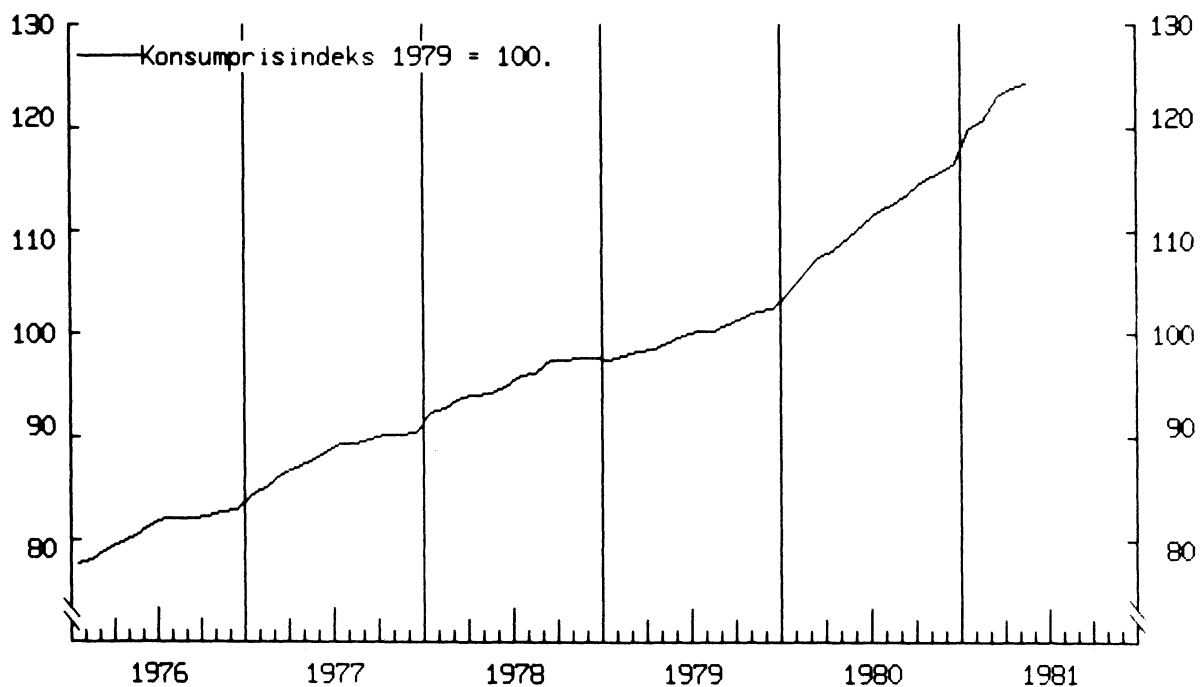
Figur 6.1. LAGER
Industri og engroshandel.
Ukorrigert volumindeks. 1970 = 100.

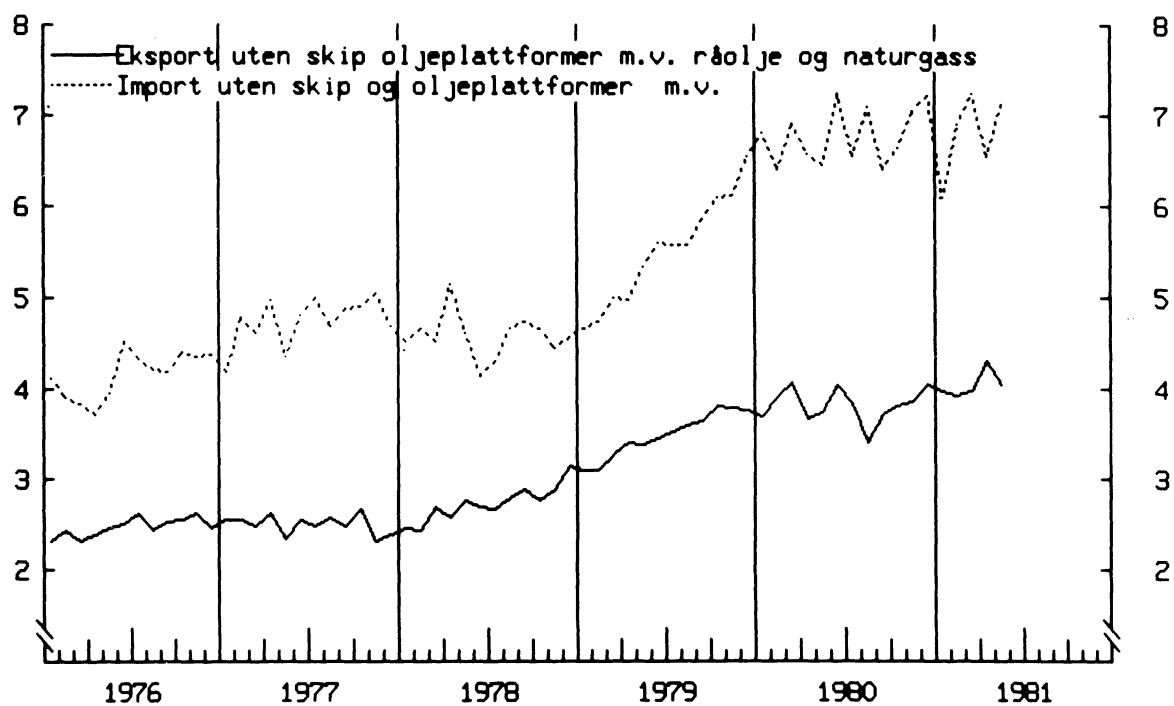
Figur 7.1. DETALJOMSETNING
Sesongkorrigert volumindeks. 1975 = 100.

Figur 8.1. INNENLANDSKE PRISER

Figur 9.1. UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Sesongkorrigerte verditall. Milliarder kr.

Figur 9.2. UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Sesongkorrigert volumindeks. 1970 = 100.

